

Experimenteren bij Kunstbende

Lisa van Woersem

Als een ware professional plukt Eva Vrolijk (15) nog even snel aan haar modellen voordat die op haar teken de catwalk mogen betreden. 'Ik was best wel heel erg zenuwachtig', vertelt ze na de show. Zij was een van de 178 jongeren tussen de 13 en 18 jaar die meededen aan de landelijke finale van Kunstbende, een wedstrijd voor jong creatief talent. Op 3 mei 2014 werd er in de Amsterdamse Melkweg gestreden om de prijzen in de categorieën dans, DJ, expo, fashion, film & animatie, muziek, taal en theater & performance. Eva won in de categorie fashion. 'Ik ben al heel lang met fashion bezig', vertelde ze aan de jury. 'Mijn broer deed vorig jaar mee met de categorie DJ en toen kwam ik erachter dat er ook een fashioncategorie was. Toen dacht ik: dit is mijn kans om te laten zien wat ik kan.'

Kunstbende is in 1991 opgestart met als doel de kloof tussen jongeren en culturele instellingen te verkleinen. Al sinds het begin wordt er gewerkt met regio's: de twaalf provincies, Amsterdam en Rotterdam. De winnaars van de regionale finales stromen door naar de landelijke finale. Er is veel aandacht voor het voortraject: de jongeren worden vanaf het moment van aanmelding begeleid door ze workshops aan te bieden of ze te helpen bij het kiezen van een categorie. 'Doordat er gewerkt wordt met regionale afdelingen is persoonlijk contact haalbaar. Alle afdelingen zijn onderdeel van bestaande culturele organisaties, zoals Popunie in Rotterdam, en die kennen natuurlijk hun omgeving. En we werken veel met stagiairs, die staan nog veel dichter bij de doelgroep', aldus Marjolein Rietveld, directrice van Kunstbende. Dat deze methode succesvol is blijkt uit de grote animo: zo'n tienduizend jongeren melden zich elk jaar aan bij een van de veertien regio's van Kunstbende, zo'n 3500 jongeren doen actief mee aan de wedstrijd. 'Zie ons in eerste instantie als stimulator van brede cultuurparticipatie. We creëren in Nederland een kweekvijver waarin zo veel mogelijk jongeren meedoen die elkaar stimuleren en naar elkaar kijken. En via de wedstrijdvorm werken we weer naar een toplaagje toe', vertelt Rietveld. Met dat toplaagje worden de winnaars van de landelijke finale bedoeld. Zij krijgen een coachingstraject aangeboden, toegesneden op hun talenten en wensen. Maar ook jongeren die buiten de prijzen vallen, krijgen een kans wanneer er masterclasses of workshops worden gegeven die passen bij hun talenten. Kunstbende probeert begeleiding op maat te bieden en haar partners, waaronder ArtEZ en het Stedelijk Museum, aan de juiste deelnemers te koppelen. Ook biedt Kunstbende workshops die net iets minder voor de hand liggen. 'We werken natuurlijk veel met jongeren van 17, 18 jaar, die op een cruciaal punt in hun leven zijn. Zij gaan een beslissing nemen: Ga ik rechten studeren? Ga ik wel of niet door met kunstvakonderwijs? Daarom proberen we in zo'n jaar van begeleiding ook zo veel mogelijk te laten zien', aldus Rietveld.

Lisa van Woersemis redacteur van *Boekman*

Zo ontdekte Dylan Watzeels (21) zijn echte passie en talenten. Hij deed op 15- en 16-jarige leeftijd mee aan Kunstbende in de categorieën theater en taal. Na zijn deelname werd hij ambassadeur van Kunstbende Brabant en nu is hij projectleider van het Kunstbende Collectief, een interdisciplinaire set voorstellingen van oud-deelnemers. 'Mijn talent is niet gegroeid, ik heb ontdekt wat mijn talent is: het maken en produceren, concepten verzinnen', vertelt Dylan. Kunstbende liet hem aan alle kanten van het vak snuffelen. 'Dat is het fijne aan Kunstbende, je kan alles uitproberen. Je wordt niet gestraft als er een keer iets fout gaat, daar komt juist alleen maar iets beters uit.'

Het is dus niet alleen het uitgebreide coachingstraject voor de winnaars, maar vooral de multidisciplinaire insteek die Kunstbende tot onmisbare schakel in talentontwikkeling van jongeren maakt. Het beschikbare cultuureducatiebudget in Nederland gaat voornamelijk naar primair onderwijs en richt zich vaak op muziek of handenarbeid, terwijl cultuur veel breder is. Daar ziet Rietveld een taak met het creëren van die brede kweekvijver: 'We kunnen jongeren buitenschools stimuleren om vanuit hun eigen kracht en motivatie zelf iets te maken. Volgens mij zijn wij de enige organisatie die in heel Nederland actief is, en in alle disciplines. We verbinden het binnenschoolse en het buitenschoolse.'

En na de Kunstbende? Sommige jongeren kiezen voor het kunstvak-onderwijs, andere blijven zingen of dansen als hobby. Maar aan multidisciplinaire competities zoals Kunstbende ontbreekt het voor jongeren boven de 18 vooralsnog. Lilian Klasens (17) won in 2013 in zowel de categorie taal als expo. Aankomend jaar mag ze voor het laatst meedoen. En dat gaat ze groots aanpakken. 'Ik ben er nu al mee bezig. Ik wil met alle categorieën meedoen behalve dans en muziek.' En als het zwarte gat daarna toch komt, gaat ze proberen te presenteren of bij de organisatie te gaan. 'Want Kunstbende kan ik echt niet loslaten!'

www.kunstbende.nl